

DÉLMAGYARORSZÁG

80. évfolyam, 211. szám
1990. augusztus 24. péntek

ALAPÍTVÁ: 1910-BEN

Havi előfizetési díj: 101+20 forint
Ára 4,30 forint

Helycserés támadások

A meleg ára — Suttogások az egyetemen Sikolyok a vén Márkusban — Boros ügyek

Nem szívesen hasonlítanám össze az Öböl-válság miatti fegyveres és diplomáciai manővereket némely itthoni ügyek körüli huzavonákkal, csak annyit kockáztatok meg: egyként nehezen követhetők.

Itt van például a címbeli „helycserés támadások”. Mint tegnap kiderült: Anna sem örök (a Mai Nap címe), a szocdemek fölmentették — vezérkarostul. Még korábban ugyane pártba lépett be Szegő Andrea, akit most — a többi között — ezért váltott le az alelnökségből az MSZOSZ tanácsa. Mindketten protestálnak. Petrasovits mondja: Állíri! Szegő mondja: Perelek!

A várható vállalati igazgatócserék potenciális szenvedő alanyai egyelőre csöndben rágják a körmüket, viszont magyarul a minisztérium, és támadják a kormánytervet a legkülönbözőbb szervezetek. Kik legyenek az új egyházi vezetők? — kérdik a református „megújulási mozgalmárokat”. És még: tessék ide, jobbra pillantani, majd az 5. oldalra lapozni. A cserékből ennyit mára...

Az élő kapcsolat

A vállalati tanácsokról a minisztérium

Bár két nappal ezelőtt tartottak sajtótájékoztatót az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumban a vállalati tanácsok újjáalakításáról a vállalatvezetőkkel, a tárgyalás vezetése most ismét szükségesnek tartotta, hogy további információkat közöljön a Magyar Távirati Irodával az ügygel kapcsolatban. Mint Kardos Antalné, a minisztérium szóvivője elmondta, ezt azért tartják fontosnak, mert az utóbbi napokban a vállalati tanácsok újjáalakításával kapcsolatban számos megalapozatlan kritika érte a kormányt.

A vt-s vállalatok túlnyomó többsége az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumhoz tartozik, ezért az IKM néhány, gyakran felvetődő eivi és eljárástechnikai kérdéssel kapcsolatban az alábbi értelmezést adja közre.

„Az idén a legtöbb vállalati tanács mandátuma lejárt. Az előző kormány rendelete alapján június 30-ára befejeződött a vt-választások meg szabályos lebonyolítása esetén is formálisak, a régi beidegződéseken alapulóak voltak. Száznál több helyről érkezett hír visszaélésről, szabálytalanságról, manipulációról. Ezek kivizsgálása a cégbíróságok feladata, amely azonban túlterhelt. Ráadásul nincs garancia arra, hogy minden szabályosan történt ott, ahonnan bejelentés nem érkezett.

A vállalati vezetők legitímálása — megerősítése vagy cseréje — nem halasztható tovább. A társadalom követeli a munkavállalók által elfogadhatatlan vezetők elmozdítását, emellett a gazdasági környezet is változásokat követel. Csak legitím vezetés hozhat felelős, hosszú távú döntéseket. A kormány úgy határozott, hogy a vt-k újjáalakítását mindenhol elrendeli.

A vállalati tanácsok tagjainak 50 százaléka plusz egy fő választott. A jelölés és választás munkavállalói,

alanyi jog, nem a szervezetek joga. Nem delegálhatnak az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumban a vállalat- és szakszervezetek, az ezt kimondó működési szabályzatok érvénytelenek. Az érdekképviseleti szervezetek — különböző szakszervezetek, munkástanácsok, vagy politikai erők — propagandát folytathatnak. A kormány bizonyos abban, hogy az önkormányzati választásokra készülő ország állampolgárai munkahelyük kapuján belül is bátran nyilvánítanak véleményét.

A kormányhatározat a vt-k összetételét illetően lényeges változtatásként rögzíti, hogy a vállalati tanácsba az alapító egy személyt delegál. Az alapító — mint ismeretes — vagy az illetékes minisztérium, vagy a helyi önkormányzat. Kívánatos, hogy az alapító képviselőjét az igazgató a vt kisebbik felét kitevő vállalati vezetőket létszámának egyharmadát terjedő delegálási joga terhére fogadja be. A tárca javasolja, hogy az igazgató vagy ne éljen delegálási lehetőségével, vagy ne további vállalati vezetőket delegáljon a vt-be, hanem nagy tekintélyű külső szakértőket.

Az alapító delegáltjának a vt nagyságától függetlenül egyetlen szavazata van. Feladata, hogy élő kapcsolatot teremtsen a tulajdonos-alapító és az adott vállalat között. Ugyanakkor folyamatosan segíti információival a vállalatot, tanácsot ad eljárástechnikai kérdésekben. Jelentős döntéseket előkészítő vitáiban közvetíti a tulajdonosi-alapítói érdeket.

A szeptember 15-éig újjáalakított vt-k 15 napon belül kötelesek dönteni a jelenlegi első számú vezető személyét illetően. Ha a vt-tagok több mint egyharmada nemmel szavaz, a vezetőt felmentettnek kell tekinteni, és 30 napon belül pályázatot kell hirdetni helyének betöltésére.”

Cinikus és jogsértő...

A Szakszervezeti Kerekasztal mind jogilag, mind a szociális partnerség szempontjából elfogadhatatlannak tartja, hogy a kormány úgy fogadta el a vállalati tanácsok újjáalakításával kapcsolatos rendeletét, hogy arról még csak nem is tájékoztatta az egyik legér-

dekeltebb felet, a munkavállalók érdekvédelmi szervezetét. A csütörtöki ülésen ezt a tényt többen cinikusnak és jogsértőnek minősítették. A kormány annak ellenére hozta meg a vállalati tanácsok újraszervezéséről intézkedő döntését, hogy tudomása volt arról: a munkavállalói érdekképviseleti szervezetek a rendelet felfüggesztését követelték. Az Országos Érdekegyeztető Tanács csak a hónap végére hívta össze, s mind a mai napig nem függesztette fel a rendelet végrehajtását, és nem adott érdemi választ az érdekvédelmi szervezeteknek a rendelet szándékára vonatkozó

és a végrehajtás módjával kapcsolatos kérdésekre. A kialakult helyzet megoldásához a jelenlevők szükségesnek tartották a vállalati tanácsok dolgozói köré tekinthető teljes körű, titkosan történő újraszervezését a munkavállalói érdekképviselet ellenőrzése alatt. A választás határidejét október 31-ére javasolják módosítani. Az így megalakított vállalati tanács hirdessen nyílt pályázatot az első számú vezetői posztra. Indítványozták továbbá, hogy az Országos Érdekegyeztető Tanács állapodjon meg a választásokra vonatkozó szempontrendszerrel a jog- és szak-szerűség érdekében. (MTI)

Oxigénhiányos a Tisza

A Tiszán és a Tisza-tó egyes részein az utóbbi napokban kedvezőtlen a víz minőségi állapota. Nagy az algsodás, ez az oxigén-háztartás kritikus értékeivel jár együtt. Az utóbbi napok mérései alapján a Tisza Tokaj-Tisza-tó közötti szakaszán is rendkívül alacsony oldottoxigén-értékeket mértek. A mikroszkopos vizsgálatok a vízi élet pusztulását jelezték.

Súlyosbítja a helyzetet, hogy a Tisza egyes mellékfolyói rossz minőségű vizet szállítanak. Kicsi a Tisza vízhozama, ezt az utóbbi hetek kánikulai időjárása tovább csökkentette, a légnyomásváltozások ugyan csak kedvezőtlenül befolyásolták a víz minőségét. Mindezek következtében számolni kell azzal, hogy a víz szennyezettsége kritikus helyzetet teremthet.

Borbajok

A szőlő, a bor értékesítését illetően az idei szüret közvetlen küszöbén teljes a bizonytalanság — ez derült ki az Alföldi Szőlészek és Borászok Egyesületének tegnapi, Kecskeméten tartott közgyűlésén.

A négy megye — Bács-Kiskun, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok és Pest — szőlőtermesztőit, -feldolgozóit összefogó, alig másfél éve alakult érdekvédelmi szervezet ülésein többen hangzottak; már nem a szőlőültetvények sorsa van veszélyben, a helyzet ennél súlyosabb. Országosan több mint egymillió-kétszáz ezer ember napi megélhetése forog kockán, ugyanis családok száz-ezreinek egyedüli vagy fő jövedelme a szőlőből származik. Az ár a növekvő termelési költségekkel nem tart lépést. Pillanatnyilag, azonban csaknem ez a kisebb baj, a fő gond, hogy a felvásárlóknak sincs pénzük. A tanácskozás résztvevői

közül sokan elmondták, hogy a szőlő példája igazolja: a politikai közhangulat közepontjába a földkérdés került, mint minden megoldó módszer, holott az agrártermelés sarkalatos kérdései tisztázatlanok. Hazánkban a szőlőültetvényeknek nyolcvannyolcvanöt százaléka kistermelők, családok művelésében van, ám a leggondosabb gazda egyéni törődése, szorgalma is mindhiábavaló, ha a termelési költségek és a munka eredménye nem tükröződik az árban.

A tanácskozáson nyomatékosan kérték azokat, akik részt vesznek a földművelésügyi miniszter által augusztus 27-ére, hétfőre összehívott, a szürettel kapcsolatos megbeszélésen, hogy addig ne álljanak fel az asztaltól, míg az alapvető gondok megoldására nem találnak kiutat.

(Az összeállítás a 2. oldalon folytatódik.)

Szombati magazinunkban

- a battonyai gyermekfaluról (szubjektív) riportot;
- a Fehér-tó élővilágának „állapotjáról” eltérő véleményeket;
- az egyetemi oktatás átalakításával, a Jámor szándék csoport működésével foglalkozó interjút;
- és a családoknak szóló összeállítást olvashatják.

(újszászi)

Vagyonátmentés, vagy egyedülálló kísérlet?

Felajánlottam a fejemet!

— mondja a főigazgató

Az elmúlt évtizedekben a legtöbb oktatási intézmény azt sem tudta, eszik-e, vagy isszák a gazdálkodást. Úgy működött a hivatalos mechanizmus, hogy a tölcser száján rendre beöntötték a kisebb-nagyobb támogatókat, ide-lenn pedig, tudj' Isten, milyen elv alapján, elosztották. A gond akkor kezdődött, amikor a felülről csordogáló pénzek apadni kezdtek. A költségvetési forintokat meg kellett valamivel patkolni ahhoz, hogy működni tudjon az intézmény. Nem kerülte el ez a csapás a szegedi József Attila Tudományegyetemet sem. Közben azonban némiképp megélenkült vállalkozói világunk is, úgy tűnik, a kényszer az egyetemet is rávitte arra, hogy gazdálkodjon. De, mint minden új kezdeten, most is fölröppentek a pletykák: az egyetemen azért szerveznek kft.-ket, mert egyesek a hatalmukat szeretnék átmenteni!

A gazdasági hivatal át-szervezésével kapcsolatos híresztelések dr. Szabó Dezső főigazgató személyét sem kímélték: bizonyára kinézett magának egy jó zsiros állást valamelyik megalapítandó kft.-ben!

— Öt esztendővel ezelőtt pályázattal kerültem a főigazgatói székbe. Két diplomám és 26 szakvizsgám van, mondja meg, mit kéne átmentenem magamon? Bármelyik percben kapnék állást valamelyik vállalkozásban. A jogász-közgazdászok ma aranyat érnek.

— Nem zörög a haraszt, ha... — Először megnyitottuk a menzánkat. Úgy okoskodtunk, ha a vendéglátónak megéri, mi sem fizetünk rá. Tavaly már szép nyereséget hoztak a vendéglőink. 1988-ban a nyelvvoktatásban vállalkoztunk: szabadegyetemet hoztunk létre. Két éve az intézmény addig pihenő pénzeit is forgatjuk: kötvényeket, részvényeket veszünk. Istencsapás lenne heverni hagyni a pénzünket.

— És ha már jól beindult a bolt, jöhetnek a kft.-k!

— Értse meg, szó sincs ilyenről. Ez is pletyka. A jogszabály nem is adna erre lehetőséget. Legfeljebb azt tehetnénk, hogy csokorba kötünk a vállalkozókat és a hasznot az egyetem zsebelné be. Amolyan leányvállalat felét hozhatnánk létre, ahol elkülönülne egy vállalkozói részleg és megmaradna egy kicsiny pénzügyi adminisztrációs osztály. Van más elképzelésünk is. Létre szeretnénk hozni egy „Egyetem Műveket”, amolyan leányvállalat felét, a mai GH-ból Mellérendelve az egyetemnek, de a hasznat átszorgatva az oktatásba, kutatásba. Erről váltottunk szót nemrégiben a minisztériumban. Kértük, hogy kísérleti jelleggel, először Magyarországon próbálhassuk ki mi ezt a gazdálkodási formát.

— Kezdjük talán az elején!

— Májusban indult az egész. November 15-én ugyanis lejárt a megbízatásom. Újabb öt évre az egyetemi tanács elé terjesztettek. Szakmai kifogás nem lehetett ellenem, hiszen a gazdálkodási beszámolómat két tartózkodással elfogadta a tanács. De valaki felállt, és azt javasolta, ez a testület már ne döntsön ilyen hosszú időre. Az új tisztségviselőket az új egyetemi tanács válassza majd meg szeptemberben. Így csak egy esztendő hosszabbított minden vezetőnek. En is felajánlottam a fejemet: ha szeptemberben nem szavaznak ismét bizalmat, nem erőltetem az egy évet, azonnal, önként távoztam.

— Valamelyik egyetemi kft.-be?

— Nincs az egyetemnek egyetlen kft.-je sem, és valószínűleg, nem is lesz. Sokáig csak két forrásból származott bevételeink: az állami támogatásból és a kutatási pályázatokon nyert pénzekből. Két-három éve viszont vállalkozásokba kezdünk, a tavalyi nyereségünk már háromszor több volt, mint az előző két forrásból származó pénznek.

— Ha ilyen jól megy a verki, akkor miért az önt ért kritika?

— Néhányan kezdettől fogva elleneztek a vállalkozást. Az egyetem tekintélyét,

Rafai Gábor